

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE CONCILIIS, ET|| ECCLESIA MILITANTE,|| QVATVOR LIBRIS||
COMPREHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

IV. De Hæreticis & Apostatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53873)

CAPVT IV.

De Hæreticis & Apostatis.

HÆRETICOS & Apostatas baptizatos, Alphonsus de Castro lib. 2. de iusta hæreticorum punitione cap. 24. docet, esse membra & partes Ecclesie, etiam si palam falsam doctrinam profiteantur. Quæ sententia, ut est aperte falsa, ita facillimè refutari potest. PRIMO Scriptura hoc indicat, cum ait 1. Tim. 1. quidam hæc fidem naufragauerunt. Quo loco per metaphoram nauis fragij, intelligit hæreticos fracta vna parte nauis Ecclesie, ea in mare decidisse. quod etiam significatur illa parabola Domini de reti, quod præ multitudine scindebatur. PRÆTEREA ad Tit. 3. *Hæreticum hominē post vnam & alteram correptionem deuota, sciens, quia subuersus est, quæ inuoluitur, & delinquit cum sit proprio iudicio condemnatus.* Vbi Apostolus Episcopo præcipit, ut hæreticū vitet, quæ certè non iuberet, si esset intra Ecclesiam. Debet enim pastores non vitare, sed curare eos, qui ad suum gregem pertinent. Et addit rationem, quia talis pertinax hæreticus est, proprio iudicio condemnatus, id est (ut Hieronymus exponit) non eiectus ab Ecclesia per excommunicationem, ut multi alij peccatores, sed ipse se ab Ecclesia eiecit. ITEM 1. Ioan. 2. *Ex nobis exierunt, sed non erant ex nobis;* id est, ex nobis exierunt, quia erant nobiscum in eadem Ecclesia, sed non erant ex nobis, secundum diuinam electionem, ut Augustinus exponit libro de bono perseuer. cap. 8.

SECUNDO, probatur hoc idem ex cap. 8. & 19. Concilii Nicæni, ubi hæretici dicuntur posse recipi in Ecclesiam, si redire velint, cum certis tamen conditionibus. Item ex Concilio Lateranen. vnde exstat cap. Firmiter, de summa Trinitate, & fide Catholica, ubi Ecclesia dicitur fidelium congregatio. Constat enim hæreticos nullo modo esse fideles.

TERCIO, ex Patribus, IRENAEVS lib. 3. cap. 3. dicit, Polycarpum multos hæreticos ad Ecclesiam conuertisse, quo sequitur, eos antea fuisse de Ecclesia egressos. TE TULLIANVS libro de præscription. dicit, Marcionem cum ad Ecclesiam redire vellet, conditionem accepisse, ut cetero

ros, quos peruerterat, Ecclesie restitueret. CYPRIANVS in epistola ad Iubaianum, dicit, hæreticos cum sint extra Ecclesiam, tamen vendicare sibi Ecclesie auctoritatem more simiarum; quæ cum homines non sint, tamen homines uideri volunt.

HIERONYMVS in Dialogo contra Luciferianos, circa finem: *Sicubi audieris, inquit, eos, qui dicuntur Christi, non à Domino IESU CHRISTO, sed à quoquã alio nuncupari, ut puta Marcionistas, Valentiniianos, Monteses, siue Campenses, scito non Ecclesiam Christi, sed Antichristi esse Synagogam.* AVGVSTINVS lib. 4. contra Donatistas, cap. 10. dicit, interdum accidere, ut hæreticus foris existens nõ agat contra Ecclesiam, & Catholicus intus existens contra Ecclesiam agat, &c. Et libro de unitate Ecclesie, cap. 4. *Qui non credunt, inquit, Christum in carne uenisse, de Virgine MARIA, ex semine David, aut in corpore ipso resurrexisse, in quo crucifixus & sepultus est, non utique sunt in Ecclesia, &c.*

Accedit postremo, quod cum Ecclesia sit multitudo vnita (est enim populus quidam, siue regnum, siue corpus vnum) & ista vnio præcipuè in professione vnus fidei, & earundem legum ac rituum obseruatione consistat; nulla ratio permittit, ut eos de Ecclesie corpore esse dicamus, qui cum eo nullam omnino coniunctionem habent.

AT CONTRA obiiciunt aliqui. PRIMO, quia Matth. 13. in parabola de zizaniis, in eodem agro inueniuntur tria, granũ, palea, & zizania, quæ significant bonos Catholicos, malos Catholicos, & hæreticos, ut Augustinus exponit q. 11. super Matthæum, & Hieronymus, & Chrysostomus in hunc locũ. Quòd autem ager sit Ecclesia, docet Cyprianus lib. 3. epist. 3. & Augustinus lib. 2. contra Cresconium, cap. 34.

*T. hæretici
sunt in ecclesia*

RESPONDEO, aliqui intelligunt per zizania non hæreticos, sed homines malos, qui sunt in Ecclesia. ita Cypr. loco notato, & li. 4. epist. 2. & August. sæpe, non tam ex sua sententia, quàm ex Cypriani mente loquens. Quòd autem Cyprianus per zizania nõ intelligat hæreticos, inde intelligi potest, quod in illis ipsis locis, ubi dicit, zizania esse in Ecclesia, dicit, hæreticos non esse in Ecclesia, & præterea ex intentione Cypriani, qui in illis locis scribit contra Nouatianos, qui uolebant admittere lapsos pœnitentes in Ecclesiam, meruentes,

ne communicarent peccatis aliorum : quibus Cyprianus ostendit ex parabola Domini, in Ecclesia non solum esse homines fortes, sed etiam imbecilles, qui aliquando labuntur, sicut in agro simul cum frumento sunt etiam zizania.

At licet hæc expositio non sit contemnenda, neq; nobis contraria, melius tamẽ respondetur cum Augustino quæst. 11. super Matthæum, per agrum non significari Ecclesiam, sed mundum vniuersum. Dominus enim exponens parabolam ait, ager est mundus. Porro nomine zizaniorum, etsi rectè intelliguntur hæretici, tamen fortè magis ad literam intelligeremus omnes malos in genere, siue sint hæretici, siue non. Scopus enim parabolæ est, ostendere semper in mundo futuros aliquos malos, nec posse vlla humana diligentia mundum purgari ante diem iudicij. Vnde Dominus ait, zizania esse filios nequam, & illos omnes, qui tandem in ignem æternam deiicientur.

SECUNDO, obiciunt illud 2. Tim. 2. *In magna domo sunt Vasa aurea, & argentea, & lignea, & fictilia.* Vbi nomine domus videtur Paulus intelligere Ecclesiam, & nomine vasorum ligneorũ & fictilium hæreticos. Dixerat enim paulo antè: *Quorũ sermo, vt cancer serpit, ex quibus est Hymeneus & Philetus, qui à veritate exciderunt.* Nomine autem domus intelligi Ecclesiam, docet Cyprianus lib. 3. epist. 3. lib. 4. epist. 2. & Ambrosius in commentario huius loci, & Augustinus lib. 4. de Baptismo, cap. 12.

RESPONDEO, varias hic esse veterum expositiones. VNA est Græcorum, Chrysostomi & Theophylacti, qui nomine domus non intelligunt Ecclesiam, sed mundum, sicut diximus de agro, in quo sunt zizania. ALTERA est Latinorũ, Cypriani, Ambrosij, Augustini, qui nomine domus intelligunt Ecclesiam, & licet Augustinus & Ambrosius per vasa lignea & fictilia velint significari hæreticos; tamen Augustinus idè explicat lib. 3. de Baptismo cap. 19. quomodo sit intelligendum, eos esse in Ecclesia, vbi dicit, eos esse in Ecclesia antequam per obstinationẽ & pertinaciam separentur, & ad hoc tempus respexisse Apostolum; ita vt nõ tam hæretici, quam errantes dicatur esse in Ecclesia. Addit etiam, posse dici, eos esse in Ecclesia, postquam exierunt, propter Sacramentorum administrationem, quia etiam ipsi quædam Sacramenta verè ad-

rè administrant. quod est dicere, eos esse in Ecclesia secundum aliquid, non simpliciter. Ambrosius autem accipit Ecclesiam largo modo, & magis vulgari, quàm proprio, prout videlicet eos omnes complectitur, qui quouis modo nominantur Christiani. Ad quem modum Pagani dicere solent, in cœtu Christianorum multas esse dissentientes opiniones ac sectas.

At secundum Cyprianum (cuius expositionem verioremi puto) per vasa lignea & fictilia non intelliguntur hæretici, sed infirmi fideles, ac debiles, qui facillè seducuntur. Quod enim ait Apostolus; In magna domo sunt vasa aurea, &c. nō refertur ad illud, quorum sermo, vt cancer serpit, ex quibus sunt Hymenæus & Philetus, qui à veritate exciderunt: sed ad illud; Et subuerterunt quorundam fidem. Vult enim Apostolus dicere, quod si illi quosdam subuerterunt, non propterea periculum est, ne omnes subuertantur. Nam in Ecclesia sunt fortes, & sunt debiles, &c.

SED, IN QVIES, Augustinus, qui intelligit per vasa lignea & fictilia hæreticos, dicit, se permotum ad hoc sentendum ex verbis Cypriani in epistola ad Antonianum, quæ est secunda lib. 4. RESPONDEO, Augustinum existimauisse à Cypriano referri illa verba Apostoli: *In magna domo sunt vasa aurea, &c.* ad illa: *Quorum sermo, vt cancer serpit*, sicut ipse referebat. Ceterum Cypriani verba nihil tale sonant; & sanè Cyprianum non voluisse dicere, hæreticos esse in Ecclesia, patet ex eadem epistola, vbi apertè dicit, Nouatianum, quia hæreticus est, extra Ecclesiam esse.

Argumentum TERTIVM, hæreticos Ecclesia iudicare & punire potest, igitur sunt intus: *Nam quid mihi est*, inquit Paulus, I. Corinth. 5. *de iis, qui foris sunt, iudicare?* Præterea hæretici retinent characterem Baptismi, & sacerdotij; igitur sunt Christiani, & Sacerdotes.

RESPONDEO, hæreticos, licet nō sint de Ecclesia, tamen debere esse; & proinde ad eam pertinere, vt oues ad ouile, vnde fugerūt. Sicut solet dici, ista ouis est illius ouilis, quando ramentum vagatur extra ouile. Potest autem Ecclesia iudicare de iis, qui re ipsa intus sunt, vel certè esse debent, sicut pastor reuera potest ouem, quæ extra ouile errat per montes, cogere iterum ad ouile: & Imperator potest desertorem mi-

litia, qui transfugit ad castra hostium, vi cogere ad suacastra, aut etiam suspendere. Apostolus autem loquitur de iis, qui ita foris sunt, ut nunquam fuerint intus.

Ad illud de characterē dico, hæreticos retinere extra Ecclesiam characteres illos indelebiles, sicut retinent oues perditæ characterem inustum in dorso, & desertores militiæ signa militaria: sed non propterea sunt de Ecclesia, quia non sufficiunt characteres illi ad constituendum aliquem in Ecclesia; alioqui etiã in inferno esset Ecclesia. Et tamē S. Thomas 3. part. quæst. 8. art. 3. dicit, damnatos nec actu, nec potentia esse membra Christi. Præterea, nō propriè vnit character hominem cum capite, sed est signum potestatis & vnionis cuiusdam, & ideo in inferno, illo signo cognoscuntur, qui fuerunt membra Christi. Quod autem non vniat, patet; nam non vnit exterius, cum sit res inuisibilis: nec interius, cum non sit actus, nec habitus operatiuus. Vnde S. Thomas primam vnionem internam ponit in fide.

CAPVT V.

De Schismaticis.

DE SCHISMATICIS nonnulli Catholicorum dubitant, an sint de Ecclesia: immò esse eos de Ecclesia affirmat Alphonsus de Castro loco notato. Sed facillè est contrarium ex sacris literis, & Patrum traditione docere. Nam in primis cum dicitur Luc. 5. scindebatur autem rete, per scissionem retis, & egressionē piscium ex reti, intelliguntur schismata Ecclesiæ, & egressio hæreticorum & schismaticorum de Ecclesia, ut exponit Augustinus tract. 122. in Ioannem.

Præterea Scriptura vocat Ecclesiam: Vnum ouile, Ioan. 10. Vnum corpus, Rom. 12. Vnam sponsam, & nam amicam, & nam columbam, Cant. 6. Schisma autem scindit id, quod erat vnū, in partes, ut patet ex ipso nomine. Nam σχίσμα, scindere est, & σχισμῶν, scissura: ergo schismatici non sunt in Ecclesia, nec de Ecclesia nam pars scissa à corpore, non est amplius pars eius corporis. Vnde pulchrè Cyprianus libro de vnitatē Ecclesiæ dicit, Ecclesiam significari per vestem Christi inconsultilem,